

FILATELISTISCHE VOGELS

Jan van Blanken

Dat vogels niet alleen populair zijn vogelaars maar ook bij de diverse PTT's, blijkt wel uit de ruim 7500 verschillende postzegels met vogelmotieven die tot nu toe zijn uitgegeven. Naast het verzamelen van postzegels van bijvoorbeeld verschillende landen zijn er ook vele zogenaamde "motiefverzamelaars", en, u zult het geloven of niet, ook voor deze motiefverzamelaars bestaan verenigingen. Binnen deze verenigingen is die van de "ornitho-filatelisten" één van de snelst groeiende. Deze toename houdt ongetwijfeld verband met het aangroeiende legioen van vogelaars. Vandaar nu eens niet een inventarisatie van een natuurgebied van enige hectaren, maar een inventarisatie van de rechter bovenhoek. Daarmee hoop ik de belangstelling te wekken voor ook deze boeiende vorm van vogelen.

UITGIFTEBELEID

Afgaande op de ruim 7500 verschillende zegels waarvan er jaarlijks duizenden hun weg naar de verzamelaar vinden, zou je met recht kunnen zeggen dat vogels de posterijen bepaald geen windeieren leggen.

De meeste Europese landen, uitgezonderd Oost-Europa, maar ook landen als Canada, Groenland, Australië en Nieuw-Zeeland voeren een min of meer terughoudend uitgiftebeleid. Desondanks geven deze landen zeer fraaie vogelzegels uit en is er bovendien voor dergelijke zegels ook een regelmatige vraag en aanbod, zodat voor een dergelijke verzameling meestal wel een koper te vinden is (mocht u uw zegels nog eens van de hand willen doen).

Relatief veel uitgiften komen voor rekening van de Latijnsamerikaanse landen, jonge Afrikaanse staten en Engelse Dominions. In veel gevallen gaat het hier om zegels met een hoge frankeerwaarde (dus duur) die in geen verhouding staat tot de postale behoefte of het welvaartsniveau van het betreffende land.

Trouwens ook Oosteuropese landen laten zich in dit opzicht niet onbetuigd. Het komt er dan eigenlijk op neer, dat de verzamelaar in zulke gevallen (te) veel geld betaalt voor zegels die in het algemeen moeilijk te verkopen zijn.

WELKE ZEGELS TE VERZAMELEN EN WELKE NIET

Met de moderne reproductietechnieken, in het bijzonder de nauwelijks te overtreffen gravuretechniek, is de ontwerper in staat prestaties te leveren van hoog artistiek niveau, niet alleen in esthetisch opzicht, maar ook wat betreft detaillering en afbeelding.

Toch verschijnen er ook regelrechte wanproducten die uitsluitend door hun formaat imponeren, zoals de zegels van Guatamala, Cuba, Bulgarije en Mongolië. In principe blijft echter elke zegel waarop een vogel het hoofdmotief vormt, de moeite van het verzamelen waard. Maar niet alleen vogelafbeeldingen horen in uw album. Zo gaf IJsland in 1967 twee zegels uit waarop het nest en de eieren van de Bontbekplevier en het Alpensneeuwhoen staan afgebeeld. Voor zo ver ik weet, zijn dat tot nu toe de enige zegels met een dergelijk motief. Zegels met gestyleerde of symbolische afbeeldingen horen niet in een verzameling vogelzegels thuis. Dus de Friedenstaub oder de Reichsadler op de zegels van Oost-Duitsland kunt u beter met het oud papier meegeven. Op die 7500 verschillende zegels staan ruim 2000 soorten afgebeeld.

Rekening houdend met de terughoudende PTT-praktijken en de 6000 nog niet afgebeelde soorten zijn de verzamelmogelijkheden legio en valt er nog het een en ander te verwachten.

Zo vallen er zegels te verzamelen met afbeeldingen van vogels uit het West-palearctische gebied, of alleen roofvogels, of zegels met uitsluitend verschillende soorten. Daarnaast vallen er zegels te verzamelen met onderwerpen die met vogels te maken hebben, bijvoorbeeld natuur en milieu uitgegeven tijdens het Europees natuurbeschermingsjaar.

Ook raad ik u aan eens op stempels te letten. Ook daar zijn vaak aardige afbeeldingen te vinden die in uw ornitho-filatelistische verzameling zouden kunnen passen.

Wilt u lang van uw zegels genieten, bewaar ze dan in een insteekboek voorzien van schutbladen. Gebruik in geen geval plakkers op postfrisse zegels (ongebruikte zegels met originele gom) om dergelijke zegels in te plakken. Houd uw zegels dus postfris!

Er bestaan ook speciale albums voor motiefverzamelaars waarin de zegels in klemstroken kunnen worden bewaard.

TENSLOTTE

Ik ontkom natuurlijk niet aan een persoonlijke voorkeur voor bepaalde landen. Maar iedereen is natuurlijk vrij te verzamelen wat hij wil.

Degene die nog niet verzamelt zou ik willen aanraden de kijker eens te verwisselen voor de loupe en te genieten van de natuur op één vierkante centimeter. Menig nieuwe soort valt hier nog te ontdekken.

Jan van Blanken
Honselersdijkstraat 67
1059 GA Amsterdam

WEIDEVOGELBESCHERMING IN WATERLAND IN 1988

H. Kamp

De zachte winter en het vroege voorjaar waren ook in Waterland (evenals in de rest van Nederland) oorzaak van een vroege start van het broedseizoen van weidevogels. Een natte maartmaand bracht drassige weilanden, zodat het in de weke bodem goed fourageren was voor broedvogels die snel in goede conditie kwamen voor eiproduktie. Zo markeerde ik al op 2 april rond Broek in Waterland een gruttonest met één ei. Elders werden ook vroege grutto- en kievitlegsels gevonden. Merkwaardigerwijs was er een uitzondering in de "Oude Venen", vanouds een goed kievitegebied. Hier werd op 2 april nog geen enkel legsel gevonden. Vermoedelijk was de plas-dras situatie in deze slecht ontwaterde percelen dusdanig, dat de vogels een drogere periode moesten afwachten. De boeren hadden in maart bijna geen voorjaarsbewerkingen kunnen uitvoeren moesten dus eveneens op drogere weersomstandigheden wachten. Tot 11 april waren er op vele percelen nog geen trekkers verschenen, zodat vanaf half april veel achterstallig werk moest worden ingehaald. Deze combinatie van een vroege start van het broeden en cumulatie van voorjaarswerk vergrootte de risico's voor broedvogels. Bovendien steeg de temperatuur in april en mei zeer snel. De grasgroei kwam explosief op gang, zodat er abnormaal vroeg in Waterland kon worden gemaaid. Op 12, 13 en 14 mei was de eerste grassnede al gewonnen (10 tot 14 dagen eerder dan gebruikelijk). Verschillende boeren bevestigden, dat dit zelden was voorgekomen.

Dit vroege maaien bracht veel werk voor boeren en vogelaars met zich mee, die immers samen de weidevogelbescherming uitvoerden. Omdat er nog betrekkelijk weinig nesten waren uitgekomen, moest er dus om veel nesten heen worden gemaaid. Ongetwijfeld zijn veel legsels verloren gegaan op weilanden waar boeren niet worden geassisteerd door vogelaars. Alle energie en tijd wordt nu eenmaal gestoken in een optimale graswinning. Er blijft dan voor de boer weinig tijd over om zelf nesten te zoeken en te markeren, aangenomen dat hij er de nodige vogelkennis voor zou bezitten.

Uit menig weidevogelonderzoek is al geconcludeerd dat de intensivering van het agrarisch bedrijf vaak weinig speelruimte overlaat voor broedvogels, tenzij vogelaars nauw met boeren samenwerken om nesten te markeren en te sparen. Deze conclusie wordt andermaal getrokken in het uitstekende weidevogelboek "Kijken naar Weidevogels". De samenstellers, fotograaf Oene Moedt en bioloog Joop Brinkkemper, stellen uitdrukkelijk opnieuw vast, dat in de vrije agrarische gebieden de landbouwbelangen voorop staan. Juist omdat het om zo'n groot oppervlak gaat, is hier de samenwerking tussen boeren en vrijwillige vogelwachters de enige haalbare oplossing om nog wat van de weidevogelstand te redden.

Aan de hand van enige voorbeelden uit 1988 zal ik illustreren, hoe een samenwerking tussen boer en vogelaar het broedsucces van weidevogels kan bevorderen. Ik noem de boeren A en B.

Boer A is een uitstekend weidevogelkenner. Van jongs af is hij met weidevogels opgegroeid en nu rijdt hij in de broedtijd met stokken en nestbeschermers op de trekker. Zijn perceel werd al op 14 mei gemaaid. Op dat moment broedden er tien vogels, waarvan ik slechts vier nesten had kunnen merken. De andere zes had A zelf gevonden, zodat hij vervolgens om alle nesten heen maaide en de broedvogels in eilandjes van hoog gras zaten. Helaas sneuvelde er één Slob-eend die werd uitgemaaid, omdat hij bleef zitten. Op 25 mei werd op dit perceel vee geweid, zodat er tevoren zeven nestbeschermers tegen vertrapping dienden te worden geplaatst (drie nesten waren intussen uitgekomen).